

Terra Cypria – Το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος & Φίλοι της Γης Κύπρου (Friends of the Earth Cyprus)

Κοινό δελτίο τύπου – Τρίτη, 19 Νοεμβρίου 2024

Σε άμεσο κίνδυνο το θαλάσσιο περιβάλλον της κοινότητας Κάτω Πύργου Τηλλυρίας στην επαρχία Λευκωσίας

Το Terra Cypria – Το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος και η Περιβαλλοντική Οργάνωση Φίλοι της Γης Κύπρου (Friends of the Earth Cyprus) καλούν δημόσια το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος:

- **Να τηρήσει τη δέσμευση του για τερματισμό της συστηματικής απόρριψης ιζήματος/ρευστού οργανικού υλικού από το αλιευτικό καταφύγιο στη θαλάσσια περιοχή της κοινότητας Κάτω Πύργου Τηλλυρίας, στην επαρχία Λευκωσίας, και**
- **Να προβεί άμεσα σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για τη διασφάλιση του θεμελιώδους, δηλαδή ουσιαστικού και διαδικαστικού, περιβαλλοντικού δικαιώματος πρόσβασης του κοινού σε πληροφορίες που είναι σχετικές με το περιβάλλον.**

Ειδικότερα, σημειώνεται ότι, τον Απρίλιο 2021, υποβλήθηκε καταγγελία για θαλάσσια ρύπανση στην περιοχή του αλιευτικού καταφυγίου Κάτω Πύργου Τηλλυρίας σε θεσμικά όργανα της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ των οποίων και το Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος (European Environmental Bureau, EEB). Ως οργανώσεις μέλη του EEB στην Κύπρο, το Terra Cypria και οι Φίλοι της Γης Κύπρου έχουν έκτοτε εμπλακεί στη διερεύνηση της σχετικής καταγγελίας, η οποία αφορά: (α) την κακή κατασκευή του μεγάλου εξωτερικού λιμενοβραχίονα του αλιευτικού καταφυγίου Κάτω Πύργου Τηλλυρίας, (β) την ανυπαρξία αποχετευτικού συστήματος στην περιοχή του αλιευτικού καταφυγίου ειδικότερα και της κοινότητας Κάτω Πύργου Τηλλυρίας γενικότερα, καθώς και (γ) την απόρριψη αποβλήτων και λυμάτων από το αλιευτικό καταφύγιο στην θαλάσσια περιοχή ανοικτά της κοινότητας Κάτω Πύργου Τηλλυρίας, με ιδιαίτερα σημαντικές και αρνητικές επιπτώσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον, στην ανθρώπινη υγεία και στη δημόσια ασφάλεια. Σημειώνεται ότι κάθε δύο-τρία χρόνια γίνεται εκβάθυνση του αλιευτικού καταφυγίου και απόρριψη του ιζήματος/ρευστού οργανικού υλικού από το αλιευτικό καταφύγιο στην θαλάσσια περιοχή ανοικτά της κοινότητας Κάτω Πύργου Τηλλυρίας.

Στα πλαίσια της αυτεπάγγελτης εξέτασης της καταγγελίας από την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος, το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος δεσμεύτηκε ότι θα προβεί στον τερματισμό της συστηματικής απόρριψης ιζήματος/ρευστού οργανικού υλικού από το αλιευτικό καταφύγιο στην θαλάσσια περιοχή της κοινότητας Κάτω Πύργου Τηλλυρίας. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να γίνεται μεταφορά του ιζήματος/ρευστού οργανικού υλικού σε χερσαίο χώρο για διαχείριση και θα πρέπει να αποφεύγεται η περαιτέρω επιμόλυνση της θαλάσσιας περιοχής της κοινότητας Κάτω Πύργου Τηλλυρίας με καρκινογόνα βαρέα μέταλλα και παθογόνα βακτήρια.

Ωστόσο, η πιο πάνω δέσμευση δεν φαίνεται να έχει τηρηθεί καθώς, στις 19.07.2024, το Τμήμα Δημοσίων Έργων προέβη στην προκήρυξη δημόσιας σύμβασης, με αριθμό διαγωνισμού ΚΠΣ/21/2024/Ε(Α), για την εκβάθυνση των αλιευτικών καταφυγίων του Κάτω Πύργου Τηλλυρίας και του Πωμού. Σύμφωνα με την περιγραφή του διαγωνισμού, το έργο βρίσκεται στη θαλάσσια περιοχή των Κοινοτήτων Κάτω Πύργου Τηλλυρίας και Πωμού. Οι εργασίες αφορούν την εκβάθυνση και τον καθαρισμό της εισόδου και της λιμενολεκάνης των αλιευτικών καταφυγίων Κάτω Πύργου Τηλλυρίας και Πωμού, και περιλαμβάνουν εργασίες βυθοκόρησης και άντλησης, καθώς και κατασκευαστικές εργασίες για μαρίνες. Η εκτιμώμενη αξία του έργου είναι €520.000 και η ημερομηνία αποσφράγισης των προσφορών είχε οριστεί στις 06.09.2024. Σημειώνεται ότι το έργο επιδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας [1].

Σημειώνεται επίσης ότι, σύμφωνα με επίσημες δηλώσεις του ίδιου του Προέδρου της Δημοκρατίας κατά την έναρξη της συνεδρίασης του Υπουργικού Συμβουλίου που έγινε στις 02.10.2024: «Ξεκινούμε με την πιλοτική εφαρμογή του θεσμού της Πράσινης Κοινότητας. Έχουμε επιλέξει να ξεκινήσουμε με συγκεκριμένες δράσεις από τον Πύργο Τηλλυρίας, λόγω του ότι βρίσκεται σε απομακρυσμένη περιοχή και οι κάτοικοι της περιοχής αντιμετωπίζουν αρκετές προκλήσεις. Οι συγκεκριμένες δράσεις θα βοηθήσουν στη μερική ενεργειακή αυτονομία, στη διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων και βασικών υποδομών, για περιβαλλοντικούς σκοπούς. Ξεκινάμε με τον Πύργο Τηλλυρίας, και ελπίζουμε να ενθαρρυνθούν και άλλες κοινότητες να γίνουν Πράσινες Κοινότητες με τη βοήθεια του κράτους» [2].

Το Terra Cyrgia και οι Φίλοι της Γης Κύπρου τονίζουν ότι τυχόν ανάθεση και υλοποίηση της σχετικής σύμβασης που έχει ήδη προκηρυχθεί, με βάση την οποία προγραμματίζονται εργασίες βυθοκόρησης και απόρριψης του ιζήματος/ρευστού οργανικού υλικού, που αναμένεται να προκύψει από τις εργασίες εκβάθυνσης και καθαρισμού της εισόδου και της λιμενολεκάνης των αλιευτικών καταφυγίων, στη θαλάσσια περιοχή των κοινοτήτων Κάτω Πύργου Τηλλυρίας και Πωμού, έρχεται σε πλήρη σύγκρουση με τις εξαγγελίες της ίδιας της Κυβέρνησης για εφαρμογή του θεσμού της Πράσινης Κοινότητας, με αφετηρία μάλιστα την κοινότητα Κάτω Πύργου Τηλλυρίας. Ειδικότερα, το Terra Cyrgia και οι Φίλοι της Γης Κύπρου επισημαίνουν ότι δεν νοείται η εφαρμογή δράσεων, όπως η ορθολογική διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων μέσω της κατασκευής των αναγκαίων βασικών υποδομών, και η παράλληλη συνέχιση πρακτικών, όπως η βυθοκόρηση και απόρριψη του ιζήματος/ρευστού οργανικού υλικού, το οποίο αναμένεται να προκύψει από τις εργασίες εκβάθυνσης και καθαρισμού της εισόδου και της λιμενολεκάνης των αλιευτικών καταφυγίων, στη θαλάσσια περιοχή των κοινοτήτων Κάτω Πύργου Τηλλυρίας και Πωμού.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω και με βάση τις διατάξεις του άρθρου 4 (Πρόσβαση στην πληροφόρηση αναφορικά με το περιβάλλον) του περί της Σύμβασης του Άρχους Αναφορικά με την Πρόσβαση στην Πληροφόρηση, τη Δημόσια Συμμετοχή στη Λήψη Αποφάσεων και την Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη σε Περιβαλλοντικά Θέματα (Κυρωτικού) Νόμου του 2003, καθώς και του άρθρου 3 (Πρόσβαση του Κοινού σε Πληροφορίες που είναι Σχετικές με το Περιβάλλον) του περί της Πρόσβασης του Κοινού σε Πληροφορίες που είναι Σχετικές με το Περιβάλλον Νόμου του 2004, το Terra Cyrgia και οι Φίλοι της Γης Κύπρου, με κοινές επιστολές ημερομηνίας 30.08.2024, 03.10.2024 και 18.11.2024, ζητούν να ενημερωθούν για τα ακόλουθα ζητήματα από το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος:

[1] Κυπριακή Δημοκρατία – Γενικό Λογιστήριο Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων – Ηλεκτρονικό Σύστημα Σύναψης Συμβάσεων. Διαγωνισμός: Εκβάθυνση Αλιευτικών Καταφυγίων Κάτω Πύργου και Πωμού, Αρ. Διαγωνισμού: ΚΠΣ/21/2024/Ε(Α). <https://www.eprocurement.gov.cy/epps/cft/listContractDocuments.do?resourceId=6967894#>

[2] Κυπριακή Δημοκρατία – Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών. 02.10.2024. Αναφορές του Προέδρου της Δημοκρατίας κατά την έναρξη της συνεδρίασης του Υπουργικού Συμβουλίου. <https://www.pio.gov.cy/%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%B8%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%B1-%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF.html?id=44104#flat>

1. Κατά πόσον η προκήρυξη δημόσιας σύμβασης για την εκβάθυνση των αλιευτικών καταφυγίων Κάτω Πύργου Τηλλυρίας και Πωμού συνάδει με την δέσμευση του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος για τερματισμό της συστηματικής απόρριψης ιζήματος/ρευστού οργανικού υλικού από τα αλιευτικά καταφύγια στην θαλάσσια περιοχή των κοινοτήτων Κάτω Πύργου Τηλλυρίας και Πωμού;
2. Γιατί δεν προκρίνεται ως βέλτιστη λύση η μεταφορά του ιζήματος/ρευστού οργανικού υλικού σε χερσαίο χώρο για διαχείριση και η αποφυγή οποιασδήποτε περαιτέρω ρύπανσης της θαλάσσιας περιοχής των κοινοτήτων Κάτω Πύργου Τηλλυρίας και Πωμού με καρκινογόνα βαρέα μέταλλα και παθογόνα βακτήρια;
3. Κατά πόσον απαιτείται η υποβολή Έκθεσης Πληροφοριών από το Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών, καθώς και η έκδοση Αιτιολογημένης Διαπίστωσης από το Τμήμα Περιβάλλοντος για την εκβάθυνση των αλιευτικών καταφυγίων Κάτω Πύργου και Πωμού, με βάση τις πρόνοιες του Δεύτερου Παραρτήματος (Έργα για τα οποία υποβάλλονται πληροφορίες για Αιτιολογημένη Διαπίστωση εάν απαιτείται Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, «2. Εξορυκτική βιομηχανία: (γ) Εξόρυξη ορυκτών με βυθοκόρηση ποταμών και της θάλασσας»), καθώς και των άρθρων 23 (Πληροφορίες που υποβάλλονται για έργα του Δεύτερου Παραρτήματος) και 24 (Αιτιολογημένη Διαπίστωση για τα έργα του Δεύτερου Παραρτήματος) του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023;
4. Σε ποιες ενέργειες έχει προβεί το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος για την διόρθωση της κατάστασης που προκύπτει από την κακή κατασκευή του μεγάλου εξωτερικού λιμενοβραχίονα του αλιευτικού καταφυγίου Κάτω Πύργου Τηλλυρίας;
5. Κατά πόσον απαιτείται η υποβολή Μελέτης Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από το Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών, καθώς και η έκδοση Γνωμοδότησης από το Τμήμα Περιβάλλοντος για την ανακατασκευή του μεγάλου εξωτερικού λιμενοβραχίονα του αλιευτικού καταφυγίου Κάτω Πύργου Τηλλυρίας, με βάση τις πρόνοιες του Πρώτου Παραρτήματος (Έργα για τα οποία ετοιμάζεται Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, «26. Μαρίνες, χώροι ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής και αλιευτικά καταφύγια»), καθώς και των άρθρων 25 (Οδηγίες για το εύρος και το περιεχόμενο Μελέτης), 26 (Περιεχόμενο Μελέτης), 27 (Δημοσίευση γνωστοποίησης για την ετοιμασία Μελέτης και την υποβολή παραστάσεων), 28 (Διαδικασία εξέτασης Μελέτης) και 29 (Ετοιμασία Γνωμοδότησης) του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2023;
6. Κατά πόσον οι σηπτικοί λάκκοι που υφίστανται εντός του αλιευτικού καταφυγίου Κάτω Πύργου Τηλλυρίας είναι στεγανοποιημένοι;
7. Σε περίπτωση που οι σηπτικοί λάκκοι που υφίστανται εντός του αλιευτικού καταφυγίου Κάτω Πύργου Τηλλυρίας είναι στεγανοποιημένοι, πόσες φορές έχουν καθαριστεί/αδειάσει από την υποβολή σχετικής καταγγελίας τον Απρίλιο 20021, για ενδεχόμενη θαλάσσια ρύπανση στην περιοχή του αλιευτικού καταφυγίου Κάτω Πύργου Τηλλυρίας, λόγω της ενδεχόμενης διαρροής/απόρριψης αστικών λυμάτων, μέχρι σήμερα και πόσες φορές από τη μέρα δημιουργία τους;
8. Σε περίπτωση που οι σηπτικοί λάκκοι που υφίστανται εντός του αλιευτικού καταφυγίου Κάτω Πύργου Τηλλυρίας δεν είναι στεγανοποιημένοι, πως συνάδει η σχεδιαζόμενη βυθοκόρηση (δηλαδή η εκβάθυνση, ο καθαρισμός και η απόρριψη του ιζήματος/ρευστού οργανικού υλικού), από το αλιευτικό καταφύγιο στη θαλάσσια περιοχή ανοικτά της κοινότητας Κάτω Πύργου Τηλλυρίας, με τις σχετικές Κατευθυντήριες Γραμμές (Guidelines) που ισχύουν σε διεθνές και εθνικό επίπεδο ^[3];

[³] OSPAR Commission. 2024. *Guidelines for the Management of Dredged Material at Sea*. Agreement 2014-06, Update 2024. <https://www.ospar.org/documents?v=33037>

9. Σε ποιο στάδιο βρίσκονται οι ενέργειες του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, καθώς και του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, για τον καθαρισμό και τη στεγανοποίηση των σηπτικών λάκκων που υφίστανται εντός του αλιευτικού καταφυγίου Κάτω Πύργου Τηλλυρίας;
10. Σε ποιο στάδιο βρίσκονται οι μελέτες/ενέργειες του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος για την κατασκευή αποχετευτικού συστήματος στην περιοχή του αλιευτικού καταφυγίου ειδικότερα και της κοινότητας Κάτω Πύργου Τηλλυρίας γενικότερα;

Το Terra Cypria και οι Φίλοι της Γης Κύπρου επισημαίνουν ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις τόσο του περί της Σύμβασης του Άρχους Αναφορικά με την Πρόσβαση στην Πληροφόρηση, τη Δημόσια Συμμετοχή στη Λήψη Αποφάσεων και την Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη σε Περιβαλλοντικά Θέματα (Κυρωτικού) Νόμου του 2003, όσο και του περί της Πρόσβασης του Κοινού σε Πληροφορίες που είναι Σχετικές με το Περιβάλλον Νόμου του 2004, οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται να παρέχουν σχετικές πληροφορίες που κατέχονται από τις ίδιες ή για λογαριασμό τους, προς οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει υποβάλει σχετικό αίτημα και χωρίς αυτό το πρόσωπο να οφείλει να επικαλεσθεί ή να αποδείξει οιοδήποτε συμφέρον. Σε αυτά τα πλαίσια, οι δημόσιες αρχές οφείλουν να παρέχουν τις πληροφορίες που είναι σχετικές με το περιβάλλον στο συγκεκριμένο πρόσωπο το ταχύτερο δυνατόν ή το αργότερο εντός ενός μηνός από την ημερομηνία παραλαβής της σχετικής αίτησης από τη δημόσια αρχή, ή εντός δύο μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης από τη δημόσια αρχή εάν, λόγω του όγκου και της πολυπλοκότητας των αιτούμενων πληροφοριών, δεν μπορεί να τηρηθεί η προθεσμία του ενός μηνός. Νοείται ότι, σε αυτή την περίπτωση, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει υποβάλει σχετικό αίτημα πρέπει να ενημερώνεται το ταχύτερο δυνατόν και οπωσδήποτε πριν από τη λήξη της προθεσμίας του ενός μηνός, για οποιαδήποτε τυχόν παράταση απαιτείται και για τους λόγους που την υπαγορεύουν.

Παρότι έχουν παρέλθει δυόμισι μήνες από τη διαβίβαση της επιστολής ημερομηνίας 30.08.2024 και ενάμισι μήνες από τη διαβίβαση της επιστολής ημερομηνίας 03.10.2024, το Terra Cypria και οι Φίλοι της Γης Κύπρου τονίζουν ότι δεν έχουν λάβει μέχρι σήμερα οποιαδήποτε απάντηση από το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου, το Terra Cypria και οι Φίλοι της Γης Κύπρου καλούν το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος να προβεί άμεσα σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για τη διασφάλιση του θεμελιώδους περιβαλλοντικού δικαιώματος πρόσβασης του κοινού σε πληροφορίες που είναι σχετικές με το περιβάλλον.

Τέλος, το Terra Cypria και οι Φίλοι της Γης Κύπρου καλούν το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος να σεβαστεί την πρόσφατη ομόφωνη απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Κάτω Πύργου Τηλλυρίας, ημερομηνίας 13.10.2024, με βάση την οποία η ενδιαφερόμενη Αρχή Τοπικής Αυτοδιοίκησης εκφράζει την πλήρη αντίθεση και έντονη διαφωνία της ως προς την απόρριψη του ιζήματος/ρευστού οργανικού υλικού, το οποίο αναμένεται να προκύψει από τις εργασίες εκβάθυνσης και καθαρισμού της εισόδου και της λιμενολεκάνης του αλιευτικού καταφυγίου, στη θαλάσσια περιοχή της κοινότητας Κάτω Πύργου Τηλλυρίας στην επαρχία Λευκωσίας.

Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών. 2019. Κατευθυντήριες Γραμμές για Διαχείριση Βυθοκορημάτων. Ιούλιος 2019. [https://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/All/E5465AE94FFB2C80C225856F002AF890/\\$file/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CF%84%CE%B7%20%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%87%CE%B5%CE%AF%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%B7%20%CE%B2%CF%85%CE%B8%CE%BF%CE%BA%CE%BF%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD.pdf](https://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/All/E5465AE94FFB2C80C225856F002AF890/$file/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CF%84%CE%B7%20%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%87%CE%B5%CE%AF%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%B7%20%CE%B2%CF%85%CE%B8%CE%BF%CE%BA%CE%BF%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD.pdf)